

03

Osaženo civilno društvo i institucije

Čitajte o radionicama sa civilnim društvom i predstavnicima institucija i zajedničkim naporima za bolji položaj dece i mladih

05

Novi medijatori

Započeli smo novi ciklus programa vršnjačke medijacije, koja predstavlja moćno oruđe u borbi protiv vršnjačkog nasilja

Deca na prvom mestu!

Treće izdanje biltena obuhvata period od avgusta do decembra 2022. U okviru ovog perioda vredno smo radili, vođeni vizijom i misijom naše organizacije, što pokazuju i realizovane aktivnosti, o kojima možete čitati na narednim stranicama. Naša omladinska grupa snažnija je, brojnija i samostalnija, učestvuje u treninzima, kampanjama naših

partnera, ali i sama organizuje i vodi radionice. Imamo nove vršnjačke medijatore koju su osnaženi da, kao treća, nepristrasna strana, prepozna i pomogne u rešavanju konflikta među vršnjacima. Civilno društvo i predstavnici opštinskih departmana koji se bave pitanjima dece i mladih upoznati su sa zakonskim okvirima i legislativama koje se odnose na

Zakon o zaštiti deteta, a u cilju sveobuhvatnijeg delovanja za bolji položaj dece i mladih. Nastojimo da pozitivno utiče na razvojni put svakog člana organizacije, da širimo naša partnerstva i radimo na unapređenju organizacionih kapaciteta. Prelistajte stranice koje su pred vama i uverite se u sve gore navedeno.

Budite deo mikrosistema pozitivnih vrednosti

Za svakog pojedinca pored formalnog, podjednako je bitno i neformalno obrazovanje kako bi ostvario svoj pun potencijal za lični i razvoj svoje zajednice. To će ostvariti ukoliko svoj fokus usmeri ka bavljenju aktivizmom. Pored unapređivanja svojih kapaciteta, stvaranja novih iskustava i prijateljstava, kao i održavanja postojećih, doprineće celokupnom poboljšanju kvaliteta života i na taj način postati deo mikrosistema pozitivnih vrednosti. Najpre, neophodno je uticati i motivisati druge oko sebe da se odvažte radeći ka stvaranju društva koje istinski želi da doprinese svojoj zajednici.

Isidora Jovanović

Urednica Leaderonline.net

Jačanje i unapređenje usluga dečije zaštite u regionu Mitrovice

Septembra 2022. započeli smo implementaciju projekta *Jačanje i unapređenje usluga dečije zaštite u regionu Mitrovice*, uz podršku UNICEF-a. Deo programa koji sprovodimo usmeren je na obuku za vršnjačke medijatore, uspostavljanje vršnjačkih timova za prevenciju nasilja u okviru škola i organizovanje dodatnih obuka za članove ovih timova. Obuke će se odnositi na izgradnju kapaciteta članova vršnjačkih timova na temu multikulturalizma, nediskriminacije, participacije i globalnih održivih ciljeva. Pored vršnjačkih timova za prevenciju nasilja, setom obuka biće obuhvaćeni i članovi već postojećih školskih timova za prevenciju nasilja, sastavljenih od nastavnog osoblja. Drugi deo programa usmeren je na rad sa opštinskim timovima za dečija prava sastavljenim od predstavnika svih relevantnih institucija koje se bave decom i njihovih pravima. Radiće se na izgradnji njihovih kapaciteta, razmeni iskustva i primera dobre prakse i pružanja podrške u mapiranju postojećih zakonskih okvira i dostupnih usluga koje se odnose na decu iz osetljivih društvenih grupacija i deca u sistemu hraniteljstva, a u cilju unapređenja već dostupnih usluga. Poseban fokus upravo će biti stavljen na jačanje usluga hraniteljstva, pružanjem obuka za profesionalce iz ove oblasti i hraniteljske porodice.

Unapređenje kapaciteta predstavnika civilnog društva

Zajedničke aktivnosti na poboljšanju položaja dece i mladih.

U prethodnom periodu održane su radionice za unapređenje kapaciteta civilnog društva u cilju bolje implementacije Zakona o zaštiti deteta, odnosno upoznavanje sa mehanizmom za praćenje prava deteta. Prva radionica održana je u Prizrenu, od 29. 09. do 01.10. 2022, na kojoj se prisustvovalo 22 učesnika iz različitih organizacija (Podrži me, Caritas, Primo la tolleranza, Santa Marija, Nevo Koncepti, Syri i Visionit, Putevima Sunca, Terre des hommes, kao i predstavnica Kancelarije Ombudsmana). Cilj ove radionice bio je obezbeđivanje aktivnog učešća i unapređenje kapaciteta predstavnika civilnog društva u poboljšanju mehanizama i kvaliteta zaštite prava deteta kako bi se omogućila jača platforma za izmene u oblasti prava

deteta, posebno u vezi sa Zakonom o zaštiti dece.

Druga radionica održana je od 25. do 26. oktobra 2022. u Banjskoj i na njoj je učestvovalo 16 učesnika iz organizacija Podrži me, Caritas, Primo la tolleranza, Santa Marija, DEA. Radionica ima za cilj jačanja kapaciteta i unapređenje znanja civilnog društva o postojećim alatima i mehanizmima za inkluzivno praćenje prava deteta kako bi postali snažniji akteri u primeni sistema i mehanizama zaštite dečijih prava, ali i zakona i ostalih zakonskih regulativa za unapređenje položaja dece.

Na radionici je predstavljen i Domovik instrument za prikupljanje podataka.

Obuka za opštinske službenike

Krajem septembra 2022, održan je drugi modul obuke za opštinske službenike u cilju unapređenja mehanizma za poboljšanje položaja dece na lokalnom nivou. Ovoj obuci su prisustvovali predstavnici opština Zubin Potok, Zvečan i Prizren. Cilj treninga je bio upoznavanje opštinskih aktera sa postojećim zakonom

o dečijoj zaštiti i drugim relevantnim zakonima i podzakonskim aktima i merama za njihovo sprovođenje. Takođe, tokom procesa obuke, poseban fokus je bio na novom administrativnom uputstvu za uspostavljanje tima za prava deteta na lokalnom

nivou u skladu sa članom 20. Zakona o dečijoj zaštiti. Ovo telo predstavlja osnovu za efikasno delovanje opštinskih struktura u kreiranju i sprovođenju politika i mera za unapređenje položaja dece.

Teme radionica:

- » Predstavljanje zakona o zaštiti deteta sa fokusom na opšte odredbe zakona, osnovne principe prava deteta, mehanizme za zaštitu prava deteta, kao i odnos zakona o zaštiti deteta sa zakonom o lokalnoj samoupravi, porodičnim zakonom, zakonom o socijalnoj zaštiti i ulozi Ombudsmana;
- » Uloga civilnog društva u promociji i zaštiti prava deteta;
- » Značaj formiranja koordinacionog tima za prava deteta. Određivanje prioriteta i potrebnih mera koje treba preduzeti za poboljšanje trenutne situacije u pogledu prava i zaštite deteta. Uloga civilnog društva u procesu formiranja koordinacionog tima za prava deteta;
- » Monitoring prava deteta – mehanizmi praćenja, cilj praćenja uopšte, mehanizam izveštavanja pred Komitetom UN-a za prava deteta, indikatori, izvori podataka, analiza instrumenata za prikupljanje podataka, tumačenje podataka i sastav izveštaja.

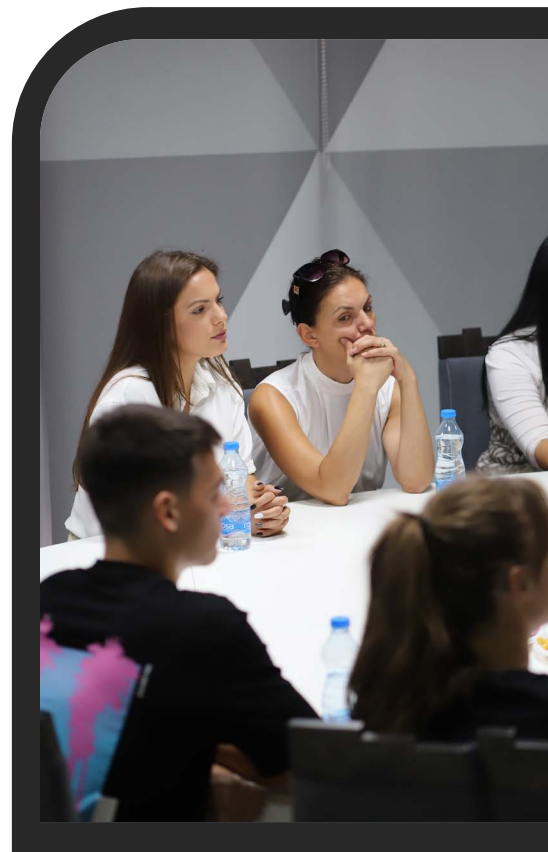
Mladi zagovarači za promene u društvu

Praktična upotreba znanja u svrhe društvenih promena, ovako može da se definiše proces javnog zagovaranja. Obuku za zagovaranje pohađali su naši mladi.

Kako i na koji način mogu da utiču na donosiocima odluka, kako mogu da dobiju podršku javnosti, na koji način da se uključe u proces donošenja odluka, a potom i da zagovaraju za poboljšanje svog položaja i kvaliteta života – ovim veštinama su obučeni članovi naše omladinske grupe „Um za decu“ kroz dva kruga radionica koje su održane u prethodnom periodu. U fokusu prve radionice koja je održana u oktobru bila su dečija prava i veštine javnog zastupanja, te kako da na različitim nivoima zastupaju svoje potrebe kroz teorijski pristup, dok su se na drugoj radionici, koja je održana u novembru, učesnici upoznali sa praktičnim primerima vođenja jedne zagovaračke kampanje. Zapravo, prethodno stečeno znanje primenili su kroz vežbu razvijanja jedne kampanje i inici-

jative na kojima bi želeli da rade. Kroz praktičan rad, razgovarali su o koracima u jednoj zagovaračkoj kampanji i o tome kako ponuditi konkretna rešenja. Diskutovalo se, takođe, i o potencijalnim temama, odnosno pitanjima o kojima bi naši Umovci želeli da javno govore kroz kampanju koja je planirana da bude sprovedena tokom 2023. Prilikom da učestvuju na radionici imali su osnovci iz Gračanice koji su se u jednom delu radionice pridružili našim Umovcima i sa njima razmenili mišljenja u vezi sa izazovima sa kojima se oni susreću u svojoj sredini.

„Ova radionica za mene ima veliki značaj zato što nam omogućava da saznamo više i da se na pravi način ophodimo prema ostalim ljudima. Danas sam naučio da treba uvek da se stavim u poziciju drugih ljudi i da pre nego što nešto kažem dobro razmislim o tome“

Ognjen Radivojević
o radionici za zagovaranje

Sastanak sa roditeljima naših Umovaca

Tokom rada sa mladima i decom, težimo da uključimo i njihove roditelje, kako bi i oni sami bili upoznati sa programima koje sprovodimo i, generalno, kako bi se što bliže upoznali sa radom naše organizacije. S tim u vezi, pred početak novog ciklusa programa, održali smo sastanak sa roditeljima članova naše omladinske grupe kojem su prisustvovali i predstavnici Save the Children organizacije. Pored razgovara o omladinskim programima, tokom diskusije akcenat je stavljen na

bezbedno i sigurno učešće u aktivnostima koje organizujemo zajedno sa našim partnerima. Svoje politike o zaštiti i bezbednosti dece, roditeljima su predstavili i naši partneri iz Save the Children. Roditelji su, sa druge strane, govorili o izazovima današnjice iz svoje perspektive, potencijalnim strahovima, te pohvalili poziv naše organizacije da se i oni upoznaju sa programima za osnaživanje mladih koje sprovodimo.

40 novih vršnjačkih medijatora i 10 novih edukatora

Jedan od načina rešavanja konflikta među učenicima jeste vršnjačka medijacija. Vršnjački medijator, kao treća, nepristrasna strana, pomaže drugim dvema sukobljenim strana da vode dijalog i na miran način reše konflikt. Kroz program vršnjačke medijacije, edukovani učenici promovisu poštovanje ljudskih prava i empatiju, pomažu vršnjacima da poboljšaju veštine verbalne i neverbalne komunikacije, uče ih da rešavaju konflikte na konstruktivan način i utiču na stvaranje prijateljske klime u školi. Program vršnjačke medijacije koji predstavlja moćno oružje u suzbijanju vršnjačkog nasilja, sprovodimo i u ovom projektnom ciklusu, uz podršku UNICEF-a. Četrdeset učenika srednjih i osnovnih škola iz opština Mitrovica (Osnovna škola Sveti Sava, Gimnazija) Zubin Potok (Osnovna škola Jovan Cvijić, Srednja škola Grigorije Božović) Leposavić (Osnovna škola Leposavić) i Zvečan (Osnovna škola Sveti Sava u selu Žerovnica) učestvovalo je u programu vršnjačke medijacije koja je uključivala dvodnevne treninge sprovedene tokom oktobra 2022. Novih 40 vršnjačkih edukatora osnaženo je veštinama medija-

cije, obučeni su da prepoznaju konflikt i posreduju, odnosno deluju u okviru svojih škola, ali i da svoje znanje šire dalje svojim vršnjacima.

Nakon obuke za vršnjačke medijatore, sproveden je trodnevni trening za vršnjačke edukatore, kojem je prisustvovalo 10 učesnika – prethodno obučених vršnjačkih medijatora. Ova obuka sprovedena je početkom decembra 2022. Učenici

osnovnih i srednjih škola dodatno su obučeni, odnosno upoznati sa osnovnim principima ljudskih i dečijih prava, (ne) diskriminacije, participacije, globalnih održivih ciljeva. Ova grupa vršnjačkih edukatora naučena je kako da napravi plan za organizovanje i vođenje radionica u okviru svojih škola. Stečeno znanje na ovoj obuci, učenici će u okviru školskih radionica prenositi svojim vršnjacima.

Šta su radili naši Umovci?

Osim što su učestvovali u programima koje se organizovala i sprovodila naša organizacija, članovi naše omladinske grupe bili su aktivni i u programima naših partnera. Pored toga, samoinicijativno su organizovali radionice na teme koje su sami izabrali. Nakon perioda pandemije, veći broj novih članova je tu, spremnih za sticanje novih znanja, naša omladinska grupa sada je brojnija i osnaženija. U nastavku čitajte o radionicama i kampanji u kojoj su učestvovali u prethodnom periodu.

Medijski sadržaji

Urednički tim omladinske medijske platforme Leaderonline.net izradio je nekoliko medijskih sadržaja (članaka, podcastova) a u cilju promovisanja pozitivnih priča pojedinaca, angažovanja mladih i govorenja o pitanjima koja se tiče mladih i o kojima su mladi izabrali da govore. Mladi su govorili o

mentalnom zdravlju, zagovaranju, umetnosti i kulturi, omladinskom aktivizmu, ekološkim pitanjima. Sadržaji su dostupni na pomenutoj platformi na dva jezika, na srpskom i albanskom. U nastavku su linkovi na kojima možete da pogledate pomenute sadržaje:

- ✓ <https://bit.ly/3wU79aQ>
- ✓ <https://bit.ly/3Yf4X9J>
- ✓ <https://bit.ly/3YmpVUJ>
- ✓ <https://bit.ly/3Y4qhze>
- ✓ <https://bit.ly/3Ryf5Za>
- ✓ <https://bit.ly/3wNnD4z>
- ✓ <https://bit.ly/3WYqoe0>

Kako prepoznati i sprečiti suicidalne misli kod mladih?

Urednica naše Leaderonline.net platforme, Isidora Jovanović, inače studentkinja treće godine Medicinskog fakulteta u Mitrovici, održala je krajem oktobra radionicu na temu suicidalnih misli kod među mladima. Radionici su prisustvovali naši Umovci, a razgovarali su, između ostalog, o tome kako prepoznati suicidalne misli, kako ih sprečiti, te kome se obratiti za pomoć i podršku.

Generation Hope: U zajedničkoj borbi protiv klimatskih promena

Naši Umovci bili su deo globalne kampanje Generation Hope koja je sprovedena uz podršku Save the Children. Deo ove globalne kampanje su i omladinske grupe drugih partnera Save the Children. Početak ove kampanje predstavljala je zajednička radionica svih grupa u Prizrenu, na kojoj je razvijen plan i aktivnosti kampanje. Po zavšetku radionice, svaka grupa sprovodila je planirane aktivnosti u svojim sredinama, pa su tako naši Umovci organizovali radionice na temu umetnosti u službi ekologije. Takođe, naši mladi su na društvenim mrežama Uma za decu objavljivali vizuale koji su sadržali interesantne činjenice na temu zaštite životne sredine.

Radionica o građanskom prostoru

Sredinom septembra, članovi naše omladinske grupe „Um za decu“ prisustvovali su radionici na temu građanskog prostora koju su održali predstavnici Save the Children organizacije, a koja je održana u prostorijama naše organizacije. Naši mladi upoznali su se sa pojmom građanskog prostora, koje su mogućnosti u okviru njega, te na koji način mogu udruženo da deluju sa ostalim omladinskim grupama i da glasno govore o pitanjima koja ih se tiču. Ova radionica deo je programa za jačanje civilnog društva koji podržava SIDA.

Šta je građanski prostor?

Otvoren građanski prostor je osnova svakog društva. Sloboda izražavanja, okupljanje i udruživanje, ključni su stubovi građanskog prostora. Ovaj prostor pruža mogućnost građanima da se okupljaju, ostvaruju svoja građanska prava i slobode, da dele interesovanja i probleme.

Pokreni, Motiviši!

Građansko angažovanje i aktivizam, teme su kojima smo se bavili tokom gotovo čitave 2022. Kroz različite pozitivne priče članova naše zajednice, promotivne video klipove, akcije govorili smo o važnosti sveukupnog doprinosa društvu kroz mali ili veliki učinak svakog pojedinca. U nastavku čitajte o tome na koje smo načine sproveli "Pokreni, motiviši" kampanju.

I u drugoj polovini godine, Domo-vik je nastavio sa sprovođenjem kampanje o građanskom angažovanju „Pokreni, motiviši!“, a u cilju promovisanja volonterizma, odnosno aktivizma i podizanju svesti o važnosti angažovanja članova zajednice za opšte dobro i doprinos čitavoj zajednici i društvu. U sklopu kampanje, sprovedeno je mini istraživanje, odnosno ispitivanje stavova građana, između ostalog, na temu njihovog angažovanja, odnosno doprinosa zajednici, mogućnostima za volonterske akcije, koristi koje društvo od istih.... Upitnik se nalazi [OVDE](#). Rezultati dobijeni u okviru mini istraživanja objavljeni su na društvenim mrežama naše organizacije kroz

interaktivne vizuale. Svi objavljeni vizuali nalaze se pod zajedničkim hashtag-ovima [#pokreni_motivisi](#) i [#pokrenimotivisi](#). Vizuale pojedinačno možete pogledati na sledećim linkovima:

<https://fb.watch/i0Za8RFzcM/>

<https://fb.watch/i0ZIA3ERXa/>

<https://fb.watch/i0ZmQlt0ZV/>

<https://fb.watch/i0Zojt-gHm/>

<https://fb.watch/i0ZpGs8ISf/>

<https://fb.watch/i0Zr1oGB5-/>

Svi sadržaji u okviru kampanje dopreli su do otprilike 10 hiljada korisnika društvenih mreža (Youtube, Facebook, Instagram, Twitter, Tik Tok).

Eko akcija

U oktobru, zajedno sa našim saradnicima i mališanima iz Malog ateljea PKC Akvarijus sproveli smo **eko akciju** čišćenja mitrovičkih parkova i Ibarskog keja. Sa ove eko akcije nastao je video sadržaj koji možete pogledati [OVDE](#).

Dodela priznanja "Ti si lider"

Na Međunarodni dan volontera, organizovali smo **dodelu priznanja „Ti si lider“** – mladim pojedincima koji su se istakli po svom doprinosu zajednici. Sa dobitnicima priznanja, krajem decembra, snimljen je video sadržaj u formatu dvougla koji možete pogledati [OVDE](#).

Ko su naši lideri?

Antigona je student na Katedri za engleski jezik i književnost na Filološkom fakultetu. Bila je polaznica Upshift, Podium i Ponder radionica, na kojima je imala priliku da sa svojim timom odnese nagradu i mladima u svojoj zajednici pomogne da dobiju rekreativni centar na otvorenom, ali je pokazala i interesovanje na temu mladih brakova u romskoj zajednici u sklopu kog je snimljen i mini film. Nakon omladinskih programa, priključila se Domovikovoj omladinskoj grupi "Um za decu," gde je pohađala radionice na temu dečijih prava i zagovaranja, građanskog prostora, sprečavanja samoubistava kod mladih, a bila je i aktivna članica ekološke kampanje Generation Hope koju je sprovodio Save the Children. Takođe je i volonter u organizaciji ZRRAM.

Aleksa je student na Fakultetu tehničkih nauka. Bio je učesnik Ponder radionice o medijskoj pismenosti, odneo je nagradu i imao priliku da se, kroz stažiranje u lokalnim medijima, upozna sa radom jedne medijske kuće. Takođe, dugogodišnji je član Crvenog Krsta, preko programa Erasmus+ je imao priliku da provede semestar u Španiji na razmeni studenata, učestvovao je u humanitarnim akcijama prilikom poplava, obučen za reagovanje u slučaju ekstremnih zimskih uslova i za spasioaca na bazenima.

Obeležili smo Svetski dan deteta

Povodom Svetskog dana deteta, u saradnji s partnerskim organizacijama snimili smo promotivni video i održali kreativnu radionicu sa umovcima i polaznicima "Malog ateljea".

Uz podršku naših partnera, obeležili smo Svetski dan deteta, 20 novembar. Video sa ključnom porukom koja je bila upućena svakom detetu da treba da zna koja su njegova/njena prava, kreiran je zajedno sa našim partnerskim organizacijama, članovima naše omladinske grupe, mladima sa poteškoćama u razvoju kao i sa našim najmlađim drugarima. Video možete pogledati [OVDE](#). Pored radionice, 19. novembra 2022, održana je likovno-edukativna radionica na kojoj su naši Umovci, zajedno sa mališanima iz PKC Akvarijus radili na kreiranju zajedničkog panoa koji je sadržao osnovne postulate UN Konvencije o pravima deteta sa kojima su se upoznali naši najmlađi sugrađani.

» Posetili su nas...

Sredinom septembra smo ugostili grupu studenata sa Evropskih master studija ljudskih prava i demokratizacije i Bečkih master studija primenjenih ljudskih prava.

Upoznali smo ih sa programom naše organizacije i govorili o izazovima sa kojima se susrećemo tokom rada.

Naš dugogodišnji partner u zaštiti dečijih prava i unapređenju kvaliteta života mladih jeste Save the Children organizacija. Imali smo zadovoljstvo da u prostorijama naše organizacije ugostimo regionalnog direktora Save the Children Ekina Ogutogularija (Ekin Ogutogullari) i direktora Save the Children na Kosovu Ahmeta Krueziua (Ahmet Kryeziu). Govorili smo o svakodnevnim izazovima sa kojima se susrećemo, programima koji nas očekuju i rezultatima koji su iza nas.

» Uzmi moju knjigu da me upoznaš

U partnerstvu sa Environment & Youth Capacity Development iz Prizrena postavili smo biblioteku na otvorenom na Međunarodnom poslovnom koledžu u Mitrovici početkom septembra. Cilj ovakve jedne akcije jeste umrežavanje mladih ljudi kroz čitanje i knjigu. Čitalac je slobodan da pozajmi knjigu iz otvorene biblioteke, pročita je i vrati nazad ili zameni knjigu sa nekom od svojih. Ista biblioteka septembra meseca otvorena je u Prizrenu. Ova aktivnost deo je projekta READ-Regional Network for Cultural Diversity.

» Unapređenje ličnih kapaciteta zaposlenih

U prethodnom periodu radili smo i na kreiranju portfolija za svakog zaposlenog u našoj organizaciji. Ovaj proces uključivao je nekoliko radionica koje smo održali uz podršku spoljnog konsultanta, kao i ocenjivanje od strane kolega i spoljnih saradnika. Krajnji produkt ovog procesa je individualna procena svakog zaposlenog sa fokusom na polja koja treba unaprediti u profesionalnom smislu.

Pronađite nas!

✚ Sutjeska bb, L1, Mitrovica
☎ 028/423-801
✉ office@domovik.org
👁 www.domovik.org

📘 facebook.com/NGODomovik/
📷 @ngodomovik
📺 @ngodomovik
🐦 @NGODomovik

Sufinansira
Evropska Unija

Domovik implementira strateški plan za 2018-2023, uz podršku Kancelarije Evropske unije na Kosovu kroz četvorogodišnji ugovor o okvirnom partnerstvu, kao i uz podršku Kosovske fondacije za civilno društvo kroz institucionalni grant.